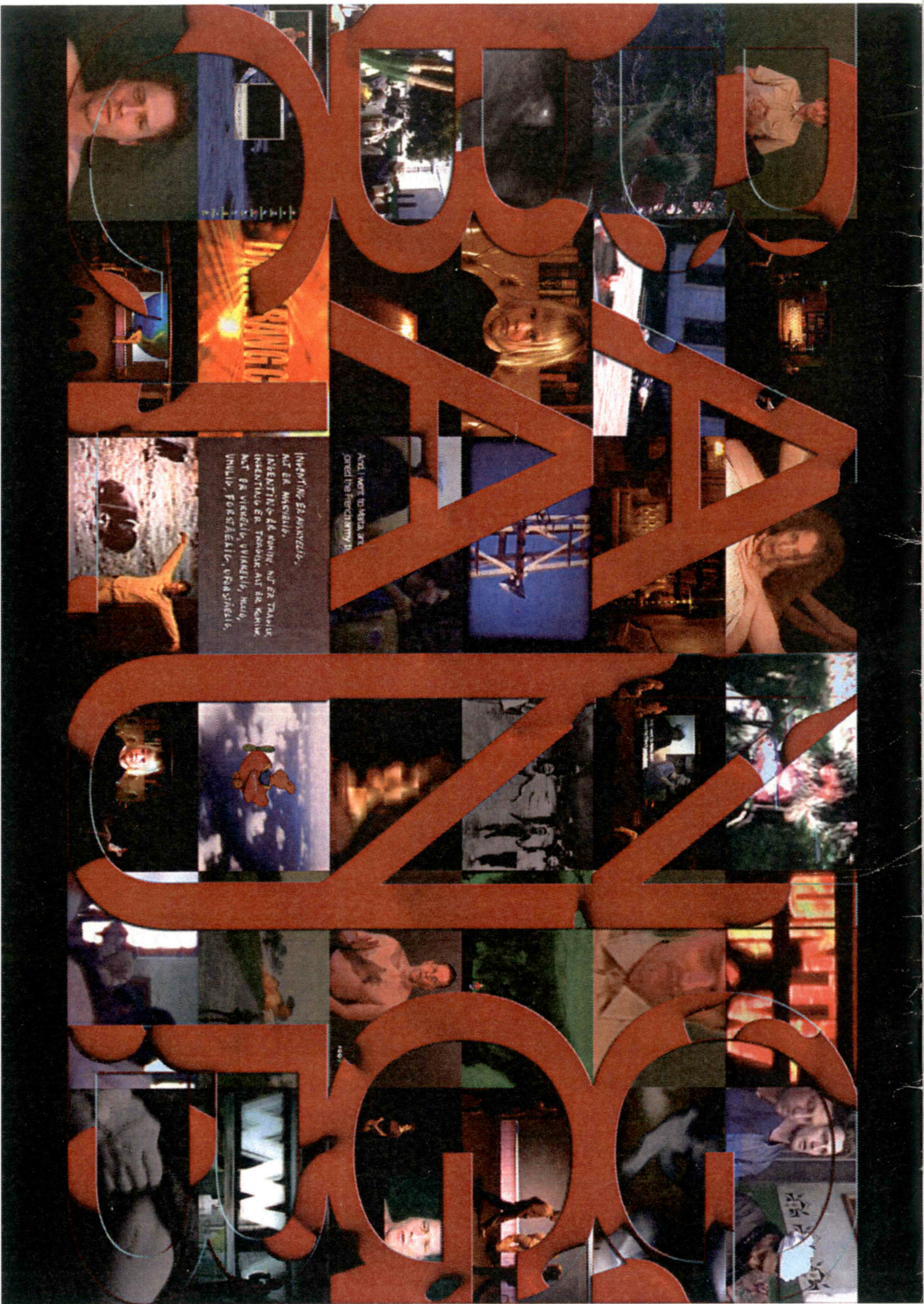

DE UTVALGTE

ti år

INNOVATIVE EKSPERIMENT,
KUNSTEN AT VÆRE EN
KONSTRUKTIV ER TILBAGE AT
MÅT FÅ VINDEN I VINDEN, MEN
VINDEN, FORSTÅELSE, VINDEN.

And I want to know
about the Frenchman.

DE UTVALGTE IO ÅR

De Utvalgte er i dag Boya Bøckman, Torbjørn Davidsen, Kari Holtan, Marius Kolbenstvedt, Randi Rommetveit og John Birger Wormdahl,* og har i ti år arbeidet med samspill mellom video, musikk og sceniske aktører. Produksjonene har på forskjellig vis handlet om identitet og tilhørighet, eller mangel på dette. Gruppen blander humoristiske og tragiske uttrykk, i freidig harselas med egen og andres utilstrekkelighet.

*Are Larsen var medlem fra 1994 til 2000.

STØRRE PRODUKSJONER 1994-2004

Oh, Thank Heaven For ... September 11?

De Utvalgte, Fakta Morgana, Salvatore, Pia Maria Roll, Nigel Krishna Iyer

Vist som en del av Statens Høstutstilling 2002 på Kunstneres Hus.

En collage av motstridende stemmer ut i fra spørsmålet: hvem hadde noe å tjene på 11.september?

«Jeg er i København. Telefonen ringer. Det er Niels. Han snakker usammenhengende om en katastrofe, ber meg se på TV. Jeg går ned på nærmeste pub. Det er røykfyllt. Igjen og igjen ser jeg flyene treffe, og jeg hører min egen stemme. Men jeg husker ikke hva jeg sier. På nabobordet sitter det tre grønlendere, to menn og en kvinne, dritings. Flyene treffer, og det treffer dem. Jeg ser at de får næring. Næring til sin egen krig. En krig de har vært i lenge. De ler, raller, drikker. Det treffer. ”WOW, Fy for satan mann, Skål!”

Jeg går videre. Fra pub til pub. Fra TV til TV. Bare de samme bildene. Hvor er du Bush? Hvorfor kommer du ikke, hva gjør du? Jeg vet hva du tenker. Dette måtte jo komme, nå er det din tur, nå er det vår tur. Dette er vår sjanse. Videre, videre Jeg får ikke sove. Jeg har gått i to dager nå. To dager og to netter. Høstsalg i butikene. Jeg har ikke sovet på to døgn. Nå må du komme. Jeg har bare lyst til å legge meg ned på fortauet og bæsje. Jeg kneler. Kjære Gud. Himmelske far. La ham komme. Ikke hold ham lenger. Og så kommer du. Gjennom vinduet i TV-butikken. På 40 skjermer samtidig. George W. Bush

Du går alene gjennom parken opp mot Det Hvite Hus, kameraene følger deg, og jeg ser deg George. Du likner på faren din, jeg ser deg, ser at du er en liten gutt. En liten gutt, Bush junior, i en middelaldrende manns kropp. Nå er det din tur, vår tur. Dette har vi ventet på. Det er ikke første gang Gud straffer. Jesus ble også sviktet av sin far. Kjenn på smerten Junior, du legger deg over fars fang, og drar buksene ned. Elske og frykte, elske og frykte. Og når han er ferdig tar han deg opp og gråter sammen med deg. Far slo, og Satan er i rompa. Unnskyld far, unnskyld Gud.

Huset kommer nærmere, fars hus, mitt hus. Kameraene følger meg mellom trærne. Jeg ser meg selv utenfra. Jeg ser hvordan jeg går, flytter føttene, beveger overkroppen. Jeg er fylt, jeg stråler, jeg er ikke lenger urolig, ikke lenger umetteilig. Panikken har blitt til energi, hvilket kick, hvilken gave, jeg lever. Kjære Gud, jeg skal aldri mer drikke. Se på meg far, se, jeg har arvet din stolthet. Du nærmer deg mikrofonene. Jeg vet hva du tenker, jeg vet hva du skal si. Hevnen er i gang.»

Torbjørn Davidsen som Torbjørn Davidsen

Dette stedet

Tolkning av Kyrre Andreassens stykke under dramatikkfestivalen på Det Norske Teatret.

Dorian Gray-syklusen

De Utvalgte, Teater Laika, Salvatore, Pia Maria Roll, Joachim Hamou, Norsk Form

«Dorian-machine»: Åbo kunstmuseum, Finland

«All your wrong, fascinating, poisonous, delightful theories» og «Kultur»: Villa Stenersen

«Uppløsning»: Kulturhuset, Stockholm

«Stockholmsyndromet»: Galleri S.U.C, Stockholm

«Drømmen om Sverige»: Konstrnärshuset, Stockholm

Utgangspunktet var Oscar Wildes romanskikkelse Dorian Gray – mannen uten kjerne.

«Det faller meg daglig tyngre og tyngre å leve opp til mitt porselen.»

– OSCAR WILDE

Morgenbladet 18–24. mai 2001

Teater for De Utvalgte

av Siss Vik

Teatergruppen De Utvalgte inviterer denne helgen til Kultur-cocktailselskap, drama og seminar i Villa Stenersen, alt på en gang.

Teaterkonvensjonene skal utfordres og et kresent utvalgt publikum skal kjæles for, samtidig som de selv får roller i «stykket».

De Utvalgte er den type teatergruppe som gir kulturrådet hodepine når de leverer søknadsskjema om støtte. Måten den syv år gamle frie sceniske gruppen arbeider på lar seg vanskelig rubrisere inn i noe skjema for tradisjonell teatervirksomhet, og kan være vanskelig og få grep om. De Utvalgte jobber uten manus, velger lokale etter hva de skal oppføre, og tar med seg samarbeidspartnere fra andre kunstuttrykk, andre medier og andre land. Helgens forestilling Kultur vil i så liten grad ligne en teaterforestilling at man kan spørre seg om publikum vil skjønne når skuespillerne spiller og når de er seg selv. Men det er da også noe av poenget, visstnok. Helgens forestilling er den siste av tre forestillinger som har Oscar Wildes dekadanseklassiker Bildet av Dorian Gray (The Picture Of Dorian Gray, 1890) som det gruppen kaller en «referansemadrass». Forrige

forestilling med samme tema foregikk i villa Stenersen i november i fjor.

Teatergruppen skal fungere både som vertskap for et sleskt cocktailselskap i den dekadente Dorian Grays ånd, og spille sine roller innenfor dette konseptet. De skal gi sine gjester en omvisning i estetisk oppdragelse, akseptnarkomani og designet identitet. I grenselandet mellom selskap og teaterforestilling blir grensen mellom spill og vanlig samtale syltynn. I Villa Stenersen blir jeg møtt av fem vennlige, hvitkledde: Torbjørn Davidsen, Kari Holtan, Annikki Wahlö, Marius Kolbenstvedt og Pia Maria Roll. Instruktør Joachim Hamou er dongerikledd. Idet skuespillerne guider meg rundt i villaen, mens de forteller om Oscar Wilde, om huset, om Rolf Stenersen selv og om den forrige forestillingen, blir jeg usikker på om jeg selv blir utsatt for spill. Instruktør Hamou bryter vennlig regelmesseig inn og inviterer oss til å gå en etage høyere opp, eller ned til kaffen. Er han en regissør for en teaterprøve med en journalist som prøvegjest, eller kun en teaterinstruktør bekymret for at den korte prøvetiden skal løpe fra gruppen?

Er jeg blitt paranoid av De Utvalgtes taktiske nedbrytning av skuespiller- og tilskuerrollen, eller tuller skuespillerne bevisst med meg for å beholde mystikken omkring forestillingen? Siden forestillingen ikke eksisterer

uten et publikum som kan delta, er det ikke mulig å se prøver, og jeg må stole på det skuespillerne og regissører er villige til å dele med meg.

For å beholde illusjonen om forestillingen som et redskap i dekadansens ånd skal nemlig ikke for mye avsløres, verken for meg eller Morgenbladets lesere. Temaene publikum skal spores til å tenke igjennom etter å ha opplevd Kultur kan i hvert fall røpes til å handle noe om overflate og dybde, identitetsdannelse og estetikk som tilhørighet.

De Utvalgte mener Bildet av Dorian Gray er blitt aktualisert av våre dagers individualisme, produktfiksering, av bruken av ting og merker til å danne seg en identitet. De nevner som eksempel at unger i dag går hen og får Nike tatovert på armen – et masseprodusert merke som skal markere individualitet. Gruppen er likevel ikke bare kritiske til dyrkingen av overflate.

– Selve forestillingen dyrker også fram en form for kjøpt identitet, sier produsent og konseptutvikler Pia Maria Roll.

– Dorian Gray er en figur som er et tomt skall i begynnelsen av romanen, som fyller seg opp av andres meninger, av ting og estetikk og parfymen, følger skuespillerne opp. Han valgte sin selskapskrets med omhu og brukte den eksklusive klikken til å markere sin forfinede identitet. Ved å invitere så få til forestillingen vår og velge spesielt ut hvem vi ber, og degge for dem med champagne og omvisning, går vi inn i denne verden, samtidig som vi er bevisste på vår egen nytelse over å ha dette utrolige funkisslottet som vår lekegrind.

For en utenforstående er det likevel uklart på hvilken måte Oscar Wildes Dorian Gray står i forhold til forestillingen på. Spesielt for De Utvalgte er måten de har jobbet fram forestillingen forklarer Roll: – Vi bruker ikke et forhåndsskrevet manus, men tar for oss et verk eller et tema som fascinerer oss. Så går vi dypt inn i dette tematikkomplekset fra forskjellige vinkler og inviterer folk til å snakke med oss om disse temaene. Ut ifra disse samtalene kan vi trekke elementer og situasjoner som vi bruker aktivt i forestillingene, og noen av de vi snakker med inviteres også til å delta i forestillingen. Denne gangen skal framtidss forsker Erling Dokk Holm og kunsthistoriker Eirik Bøe snakke om temaer som berører Dorian Gray, henholdsvis om hvordan man bruker ting til å definere

sin identitet, og om historikken til funkiskatedralen Villa Stenersen, som utgjør en essensiell scenografi for forestillingen. Skuespillerne vil bevege seg rundt i lokalet og både fungere som vertskap og spille roller, og musikere vil skape den ønskede stemningen.

– Det virker som dere er på jakt etter et meget spesielt publikum, som helst skal vite en del om Villa Stenersens historie, om Dorian Gray og Oscar Wilde, og være ganske så sofistiserte i måten de tenker omkring kultur, liv og kunst, dekadanse og identitetsbygging. Er det ikke et ekskluderende prosjekt dere presenterer?

– Vi har bedt alle slags folk til forestillingen: kultursnobber, basketballspillere, fulle folk, barn og eldre. Det er litt av målet med vårt teaterarbeid – å nå utover det snevre teaterpublikummet. – Men referanseverket Bildet av Dorian Gray bør man vel kjenne godt? – Det er ikke nødvendig, men det vil gi en viss ramme for assosiasjoner. I forhold til forestillingen, betyr skuespillerne. Dorian Gray er som bibelen, alle har en idé om hva boken dreier seg om selv om man ikke har lest den. At den har noe med forholdet mellom kunst og virkelighet å gjøre, med å dyrke skjønnhet på bekostning av liv og med en dekadent livsstil. At Oscar Wilde selv ble fengslet på grunn av indisier om hans eget liv lest ut av boken gjør teamet mellom kunst og liv enda sterkere. Samtidig kommer

foredragene eksplisitt til å dreie seg om disse temaene, så man vil få en referanse å lese forestillingen gjennom. Foredragene, den sosiale konteksten selskapet gir, Villa Stenersen som scenografi, musikken og dramatiseringen vil fungere i dialog med hverandre og gi ulike inntrykk om en felles tematikk.

Opplevelsen av forestillingen vil også avhenge av hvor man befinner

seg i huset til enhver tid, og hvem man snakker med. De som treffer på skuespiller Marius Kolbenstvedt for eksempel, vil muligens ende opp i en samtale om en annen bok enn Dorian Gray. Joris-Karl Huysmans tidlige dekadanseroman *Mot strømmen*, er det verket som har betydd mest for Kolbenstvedt i utviklingen av Kultur. Hovedpersonen i *Dorian Gray* leser nemlig *Mot strømmen* i boken, og blir svært fascinert av den. I Huysmans

roman gjenskaper hovedpersonen kjente dekadente scener fra verdenslitteraturen, og Dorian vil selv gjenskape scener fra Huysmans roman. På denne måten blir De Utvalgtes forestilling en etterligning av en etterligning av en etterligning osv.. – Bli man ikke svimmel av så mange lag?

– Det håper vi da inderlig, sier Roll. Men dette handler også om å speile våre forfølgelige behov for å smykke oss med kunnskap og referanser, vise vår egen dannelse.

– Og publikum skal delta i denne forfølgeligheten?

– Selskapet som ramme om forestillingen gir alt som skjer et «teatralsk» eller dramatisk preg, poengterer Hamou. Bare i kraft av identiteten som skuespillere, vil alt skuespillerne sier og gjør oppfattes som spill. Dette påvirker også publikum. Kommer en skuespiller bort til deg og prater med

deg, blir du plutselig en del av spillet, både for de som ser og hører på dere, og for deg selv. Folk blir veldig selvbevisste av denne formen for teater. Tradisjonelt teater og film er virkelig de store ivaretagere av illusjonskunsten i dag. Hvis teater er illusorisk har man bommet på poenget med å lage kunst. Kunst må være noe som påvirker en eller gir en stor opplevelse. Det er det som er kultur.

Kultur spilles lørdag, søndag og mandag og selv om det er sendt ut innbydelser forsikrer De Utvalgte meg at det bare er for nysgjerrige å komme innom.

– De kan jo komme, så får vi se om det er plass til dem.

En pussig invitasjon. Ekte eller en del av den dekadente poseringen? Selv er jeg ikke sikker.

Nytt drama på Norrmalmstorg

Drömmen om Sverige
Konstnärshuset, Norrmalmstorg

PERFORMANCE. Norrmalmstorg 1973. Janne Olsson och Clark Olofsson rånar Kreditbanken och tar fyra personer som gisslan. Personerna utvecklar känslomässiga band till rånarna, tar rånarna i försvar. Ett fenomen som senare kommer att kallas stockholmssyndromet.

Norrmalmstorg 2001. Den norska performancegruppen De Utvalgte jämför maktrelationer med gisslansituationer där stockholmssyndromet ingår.

Föreställningen "Drömmen om Sverige" är en hybrid av konsert, diskussion, litterär framställning och känslomässig djupdykning.

Oslobandet Salvatores musik utgör en organisk del av föreställningen och Annikki Wahlöö från Teater Laika skjuter till ett svenskt perspektiv. Publiken köper vin i baren, serveras choklad och frukt av aktörerna.

I vad som kunde kallas en mellanakt dribblar föreställningen bort publiken. För den att seriöst delta i en "diskussion" om nationell identitet och stolthet utifrån den lekfulla frågan om Norge, med sitt lillebrorskomplex, är Sveriges känslomässiga gisslan.

Det som följer därpå ser närmast ut att vara en självhjälpssession för barndoms-trauman.

Gruppen berättar om övergrepp och agerar som om det handlade om obearbetade privata minnen som behöver tas omhand just i kväll, på Konstnärshuset, inför publik medan musiken dånar.

Det går att se "Drömmen om Sverige" som tillhörande en skandinavisk performance-riktning som roterar kring kulturell identitet och upplösandet av den etablerade avantgardeteaterns spelsätt. Men i motsats till till exempel norska Bak-truppens föreställningar har "Drömmen om Sverige" en fast kärna.

Föreställningen driver hypotesen om föräldra-barnrelationen som alla maktkonstellationers ursprung och den likställer barnens förhållande till föräldrarna med en gisslansituation.

Behållningen av kvällen är tanken om att medborgarna i dagens samhälle skapar en illusion av att allting är väl.

Att de likt barnen i en problemfamilj, eller en gisslan med stockholmssyndrom, tar parti för auktoriteter de av samhällsvång är underställda.

En tanke som naturligtvis i alla högsta grad kan diskuteras.

Maria Lindh-Garreau

Under den elektriske sol

De Utvalgte, Thorkil Evan Nielsen, Ensemble 2000, Bjørn B. Skjelbred

Hotellnatt i helvete. Mareritt og forvekslingskomedie fritt etter Stig Larsson, Sam Sheperd og Edward Albee.

Spilt på Black Box Teater, Pustervigsteatern i Göteborg og MBT-scenen i Århus.

Morgenbladet 24. april 1998

Tid for alle teaterformer

av Anne-Brit Gran

Denne analysen av De Utvalgtes Under den elektriske sol tar utgangspunkt i noen betraktninger om postmodernismen.

Det finnes ulike postmodernistiske retninger i kunsten. En av dem er det vi kaller for resirkulering av tidligere tiders former, i ren eller blandet form. Gjenkomsten av søylene i arkitekturen er et kjent eksempel. Denne retningen blir ofte betraktet som eklektisk. I det postmoderne teater har man snarere valgt å resirkulere ulike teaterformer fra dette århundret. Mens billedkunsten og arkitekturen faktisk har blitt dominert av modernismen en gang, har teateret forblitt i realismens herredømme. Scenerealismen har vært både det modernistiske og det postmodernistiske teaterets skyteskive. Først i løpet av de 10-15 siste årene har avantgarden begynt å resirkulere de tradisjonelle (forbudte) formene. En annen retning i postmodernismen er den dekonstruktive. Inspirert av poststrukturalistisk tenkning "demonteres" fastlåste motsetninger og absolutte forskjeller. I teateret har bl.a. motsetningene mellom åpen og lukket dramaturgi, mellom anti-mimetisk og mimetisk skuespillerstil,

vært utsatt for denne dekonstruktivistiske virksomheten.

I Under den elektriske sol er det resirkuleringen av realistisk skuespillerstil som først springer en i øynene. Det kan jo virke noe pussig for et (norsk) publikum som vesentlig seer realistisk teater, at den realistiske skuespillerstilen allerede i dag kan resirkuleres som en gammel form. Det kan den altså. I tidligere oppsetninger har De Utvalgte benyttet seg av både performanceteknikker og av et mer fysisk, teatralt formspråk. Denne gangen rendyrkes realismen, og vi møter tradisjonelle, spilte karakterer. Realisme medfører som regel illusjonsteater og en type "vegg" mellom scene og sal. De Utvalgte benytter realismen som skuespillerstil, men de lager ikke illusjonsteater. En av personene opptrer som en slags fjernsynsvertinne i et talkshow, og hun henvender seg direkte til publikum. Hun spiller vertinne-rollen, det er ikke non-acting, men hun bryter ned skillet mellom scene og sal. Bruken av mikrofoner i disse scenene, samt manipulering av stemmene rent teknisk, bryter med realismens virkelighetsbestrebelser. Disse scenene er forestillingens mest kritiske. De står og faller med at det faktisk blir opprettet en publikumsrelasjon som kommuniserer. Hvis ikke, blir tv-vertinnen en del av scenens verden, og illusjonsteater blir konsekvensen.

Postmoderne tider

Problemet med resirkulering av en historisk form som fremdeles er i omløp, er mange og utfordrende. Hovedspørsmålet er: Hvordan skal man se forskjell på den historiske formen i bruk og den resirkulerte utgaven av den? Hva er forskjellen på den skuespillerrealismen vi ser på Nationalteateret og den som er i gjenbruk hos De Utvalgte? Og er det et poeng at man skal se forskjellen? Tidligere har det vært et poeng å vise forskjellen, gjerne gjennom kontraster til ikke-realistiske former, og gjerne for å dekonstruere motsetningene etterpå (f.eks. Woostergroup). Dette skjer i svært beskjeden grad i De Utvalgtes forestilling. Spørsmålet er her om selve påpekningen av forskjellen mellom realisme og resirkulert realisme har blitt overflødig. I tidligere forestillinger demonstrerte man: Ja, se vi resirkulerer mimetiske, fortolkende, meningsbærende og realistiske former. De Utvalgte bare gjør det, ukommentert. Det kan likevel aldri bli den samme realismen.

Videre beveger De Utvalgte seg fritt mellom film, fjernsyn, massekultur,

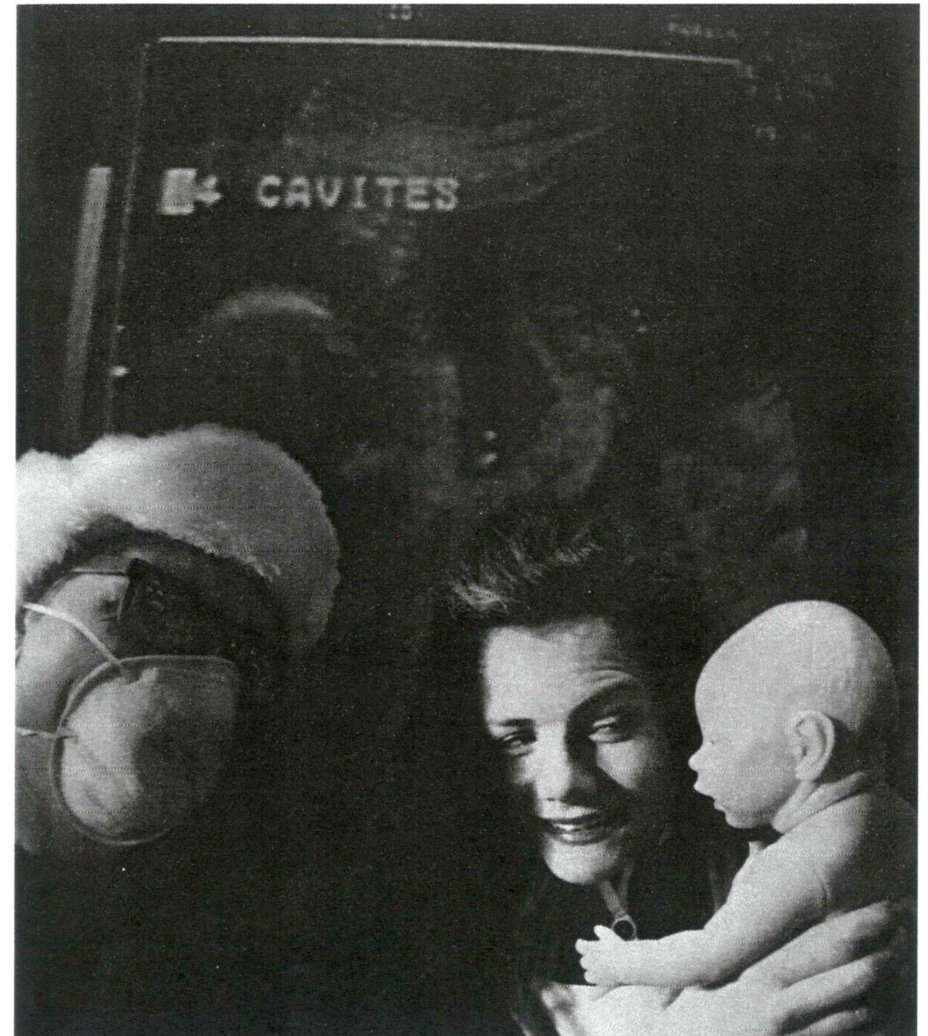
kitch, camp, eksistensialisme, absurdisme, naivisme, ny musikk og you name it. Innholdsmessig er forestillingen svart, alvorlig og urovekkende. Uttrykksmessig er den leken i sin sjonglering mellom ismer og kunstneriske grep. Er det en eklektisk forestilling? Hvis vi følger den italienske filosofen Mario Perniola, forutsetter "eklektisme" en lengsel etter en tapt enhet. Uten forestillingen om en slik enhet er ikke mange-tider-ved-siden-av-hverandre lenger eklektisk. For da finnes det ikke noe sted utenfor den post-moderne praksis å velge fra. Jeg synes det ser ut som om De Utvalgte nærmer seg en slik postmoderne valgpraksis.

Med De Utvalgtes forestilling får vi demonstrert at det nå er tid for alt teater. Også resirkulert realisme. Ingen former forplikter seg lenger til å uttrykke tidens ånd, hevder Perniola, en ånd som ikke lenger finnes. Jeg vil heller hevde: Det at teateret nå uttrykker alle tider, kan betraktes som det tidstypiske.

Gen Techno

1998–2000. De Utvalgte, Palace of Pleasure, Genforsker Homa Hasan

Populærvitenskapelig teaterkonsert om etiske dilemmaer i sorteringssamfunnet. Spilt på Upopfestivalen i Porsgrunn, Ungdomsteaterfestivaler i Kristiansand og Stockholm, Pustervigsteatern i Göteborg, Kiasma museum for samtidskunst i Helsinki og BLÅ i Oslo.

«Jeg kjenner en hvpu-mann. Han er seks og tyve år. Han er ikke særlig smart. Han stiller de samme spørsmålene omatt og omatt. Til jeg blir som en sementblokk i hue. Han kan snakke uavbrutt i timesvis. Bare når han eter holder han kjeft. Han er grådig med et smil om munnen, og egoistisk uten blygsel. Selvsagt veier han over hundre kilo

En gang dreit han utover hele dassen min. Et par kilo med brun bæsje, ja. Han påsto at han ikke rakk frem i tide. Jeg har tørka opp etter fyren siden nitten åttifire. Denne gangen var det like før jeg stappa skallen hans ned i skåla. – Tørk opp bæsjen sjæl, din bedritne mongo.

Han sier han er lei av å bæsje. Han er lei av å dusje. Han er lei av å legge seg. Han er lei av å sove. Han er lei av å stå opp. Han er lei av å kle av seg. Han er lei av å kle på seg. Det eneste han ikke er lei av, er kaffe og sigaretter. Det er like før han spyr opp innvollene, når røykhosta tar ham.

Han gidder ikke å pusse tennene. Han synes det er ekkelt å bli tatt på. Han kan ikke fordra å bruke beina. Han mener han kan drukne på flate asfalten. Han liker ikke øyne, så jeg må se i veggen når jeg snakker men

Folket han tilhører har en viss sjanse til å unngå søppelbøtta. Også for fremtiden. Også for fremtiden. For de får frem noe godt i oss disse tomsingene. Deres enfoldighet varmer. Men han er treig i skolten. Den enfoldige tror på en gud med skjegg, kjortel og langt hår, og er overbevist om at kun de kristne er snille og gode. De som ikke rører alkohol

Jeg har forsøkt å oppdra sinke-huet hans. Ofte blir jeg sint. Engang slo jeg til ham midt i trynet. Jeg tåler fyren mindre og mindre. Jeg liker ham best når han oppholder seg i annen etage, med gjallende høytalere.

Hva faen er vitsen ?»

Are Larsen som Are Larsen

Piken med saksen – novellefilm

De Utvalgte, Thorkil Evan Nielsen, Filmhuset

På T-banen selger en ung kvinne blomster for å skaffe penger til en togbillett tilbake til hjembygda. En film om overlevelsesdrift under jorda. Vinner av Nordisk Panorama for beste nordiske kortfilm 1998 og pris for beste personinstruksjon på kortfilmfestivalen i Grimstad.

Erosjon og Erosjon II

De Utvalgte, Thorkil Evan Nielsen, Camilla Wærenskiold, Bjørn B. Skjelbred

Spilt på Det Åpne Teater, Black Box Teater og Ridehuset i Århus

Den tause stemma

av Jon Fosse

«Den litterære skrifta slik eg skriv den, lar seg ikkje forstå som nokonslags «idealistisk» storleik», den er ikkje «abstrakt», «rein», og «åndeleg», den er ikkje eingong «avklåra» og «roleig», den er knapt nok «vakker», derimot er den «materialistisk», «konkret», «urein», «kropsleg», «spastisk» og «uroleg» og er den vakker, så er det det ein kan kalle for «styggfin». Likevel er det mi meinig at denne skrifta freistar på (ikkje mindre enn) å finne ein slags tilgang til det eg i mange på betre ord vil kalle for «det heilage», kanskje skulle det vore modifisert til det «menneskeleg heilage», eventuelt til det «sekularisert heilage», viss ein måtte kjenne trong til den slags «grenseoppgangar», (noko eg sjølv ikkje gjer). Eit slikt syn på litterær skroft kan minne om det ein har lært seg til og forstå som «negativ teologi», berre at det ikkje er snakk om nokonslags teologi i det heile tatt, men derimot kanskje om noko som kan likne på «mystikk», eg har då i mange samanhengar snakka om mi eiga skrivning som eit slags negativ mystikk, i analogi (sjølv sagt) til omgrepet negativ teologi... og da eg begynte å skrive for teater, begynte eg å tenkje fram omgrepet sceneskraft, og det slo meg kor nær den litterære skrifta mi, med sin «gestikk», og med si «dialogiske formidling av personars røyster og handlingar»- stod teateret, og på same måte som «ei uhorleg stemme» må følgje de litterære skrifta, må ei liknande stemme også følgje ein teaterforestilling, og bli til det som bind den saman og gir den sitt «særpreg», sin eigentlege «tiltaler». Og denne tagale stemma etablerer seg nettopp langs og ut frå «det negative omrisset» som «det sagdes» rissing gjer mogleg, enten det no er sagt gjennom meir eller mindre «meningsfullt» tenkt og talt språk, eller gjennom det som «skjer» mellom menneske.

Eg har no skrive nokre skodespel, og spør du meg, er dei alle ei slags "overføring" av den litterære skrifta mi til ein slags sceneskraft som skrifta, for no å bli skikkeleg spekulativ, truleg alt var. Når så Thorkil Evan Nielsen las romanene mine, såg han, innbiller eg meg, noko slikt. I alle fall meinte han at bitar frå romanane mine godt kunne setjas saman til ein teaterforestilling. Og eg må vedgå at det gler meg at det var ein danske som frimodig skulle trasse den nynorske språkhindringa og sjå "det sceniske" eller "teatrale" ved skrifta mi.

Høgda, i oktober 1995

Jon Fosse

Instruktørens kommentarer

Det er selvfølgelig ganske vanskelig at beskrive teaterforestillingen Erosjon med få ord, akkurat som det vanskelig at beskrive ethvert kunstverk i et annet medie. Men man kan se i øynene, i hænderne og føddernes stilling, i kroppens holdning, høre det i stemmen. Man kan se hvordan et menneske ser ud, når det har mistet kærligheten. Der hvor alle våbnene er brugt op, og står og venter på et svar. Se håbet der aldri dør ud. Et klarere og renere billede får man ikke av hva et menneske er. En fugleunge. Som ikke er noget. Ikke har nogen status.

Kun natten og lyset. Erosjons overordnede dramatiske handling foregår i et ubestemmelig døgn af fem udsatte og besatte menneskers liv. I en ekstrem tilstand, stærkt præget af en jagende mangel på erindring og sammenhæng, på forankring til tid og sted, hver især bærende på deres fragmenterende historie. En grotesk verden. En psykotisk verden. En utid. Men også en verden hvor smerten til trods stadigvæk eksisterer. I deres katastrofe-fylde forsøk på at nå ind til en endelig forbundethet og forløsning af deres længsler og begær, frem til det

Farlig Fassbinder

av Peter Serck

En lummer atmosfære hersker: for-gjengeligheidsbildets såpebobler blåses, et Hammondorgel klinger, og midt på gulvet: en hvit skaienk; dekadansen er tung, burlesk og tidvis melankolsk i dette stykket sentrert rundt tysk prostitusjonsmiljø på 1970-tallet (men med undertoner fra mellomkrigstidens Tyskland). De stereotype figurene i mørke dresser, drag og flitterstas bidrar til et barokt inntrykk: Byen, Avfallet og Døden er en skildring av laster samlet på et brett, med en antydning til nedverdiggelse i nytelsen og vice versa.

Rainer Werner Fassbinder skrev dette stykket i Frankfurt på 1970-tallet, en protest rettet mot bl.a. det han oppfattet som jødisk pengemakt (følgelig ble han beskyldt for antisemittisme). Påstanden om at jødene i dag får husere fritt som undertrykkere og utbyttere med Auschwitz som unnskyldning er imidlertid neppe særlig synlig, stykket spilles i hvert fall her primært med andre emner for øyet (og godt er vel det). Jeg for min del velger nå i hvert fall og fortolke jøde-skikkelsen som en uhyrlig karikert figur, blant mange andre groteske personer, i et temmelig fragmentert spill, rått, og med en absurd opplevelse av tomgang. Konstellasjonen rik jøde/gatepike er

kunstnerisk sett såvidt sjablongaktig at den må forstås metaforisk, altså: åpent. Jeg velger å forholde meg til dette stykket og til denne oppsetningen som et flertydig bilde på en fremskreden sykdomstilstand i storbyen, der tilsynelatende motsetninger som gammelnazisten og transvistitten går opp i en høyere enhet – faktisk har vår Jens Bjørneboe vært inne på lignende provokative visjoner, i tråd med en innsikt i at tilværelsen er mer sammensatt enn samfunnsfornuften vil ha det til. Gatepiken Roma, blir slått av mannen, Franz B, og i det hele tatt er brutaliteten fysisk så vel som psykisk sterk, og språket formidler brutaliteten med frekkhet og voldsomhet. Innimellom oppstår en situasjonskomikk som til dels fungerer - som fremmedgjørings-effekt, ja, flere steder anes Brecht-tradisjonen, men med den forskjell at her belæres det overhode ikke. Det kan sågar være problematisk å få øye på noen som helst retning i stykket. Derfor velger jeg å betrakte det som grunnleggende kaotisk – kaos er dette stykkets egentlige emne; den anti-fornuft som hersker er selve eros, dypest sett, og den er prostituert såvel som homofil, og sado-masochistisk. Denne så drøye kost for mange, framføres i lummert lys, og med hysteriske utbrudd, slike som i psykologisk tradisjonell forstand kunne kalles «umotiverte», og dette bryter med en konvensjonell realitetsfornemmelse;

det kan fortone seg som frigjørende. Ser man nærgående nok på det, (altså, uten å vende seg bort i avsky) vil man kunne oppdage en merkverdig kobling av noe meget jordnært med noe temmelig abstrakt/drømmeaktig, og disse to dimensjoner er knyttet sammen med et vedmod, med anakronistiske slagere, som kan synes noe fremmed for vår tid. Den stiliserte dialogen og de marionetteaktige stiliserte bevegelsene viser likevel et menneske-bilde der vi framstår som mekaniske dukker, et gjøglerbilde, som riktignok er grotesk og uhyggelig, men også vakkert. Stykkets sado-masochisme er helt direkte framstilt (naken og

blodig), og fremmedfølelsen etter orgien er senere stramt framstilt i et vannvittig opptog av samtlige rollespillere, på en og samme tid komisk og tragisk. Sterk kost, men kan anbefales. Truppen, med det klingende navn De Utvalgte fornekter seg ikke i et levende engasjement for teater som åpent, fiksér-billedmessig uttrykk - snarere enn belæringskunster. Derfor er denne opplevelsen høyt i Folkets Hus på Youngstorget en velsignet unorsk, vågal fornøyelse, framført med et alvor og en vilje til å risikere å bli misforstått som det står respekt av.

Den utvalgte

De Utvalgte, Malco Oliveros

De Utvalgtes avgangsarbeid fra Nordisk Teaterskole og var inspirert av arbeidet med Grotowskis arvtagere i Teatr Gardzece. Forestillingen baserte seg på Thomas Manns mytiske roman med samme navn og ble etter turnèer i Sør-Amerika, Øst-Europa og Danmark vist på Kampen Verksted i Oslo.

Øvrige produksjoner

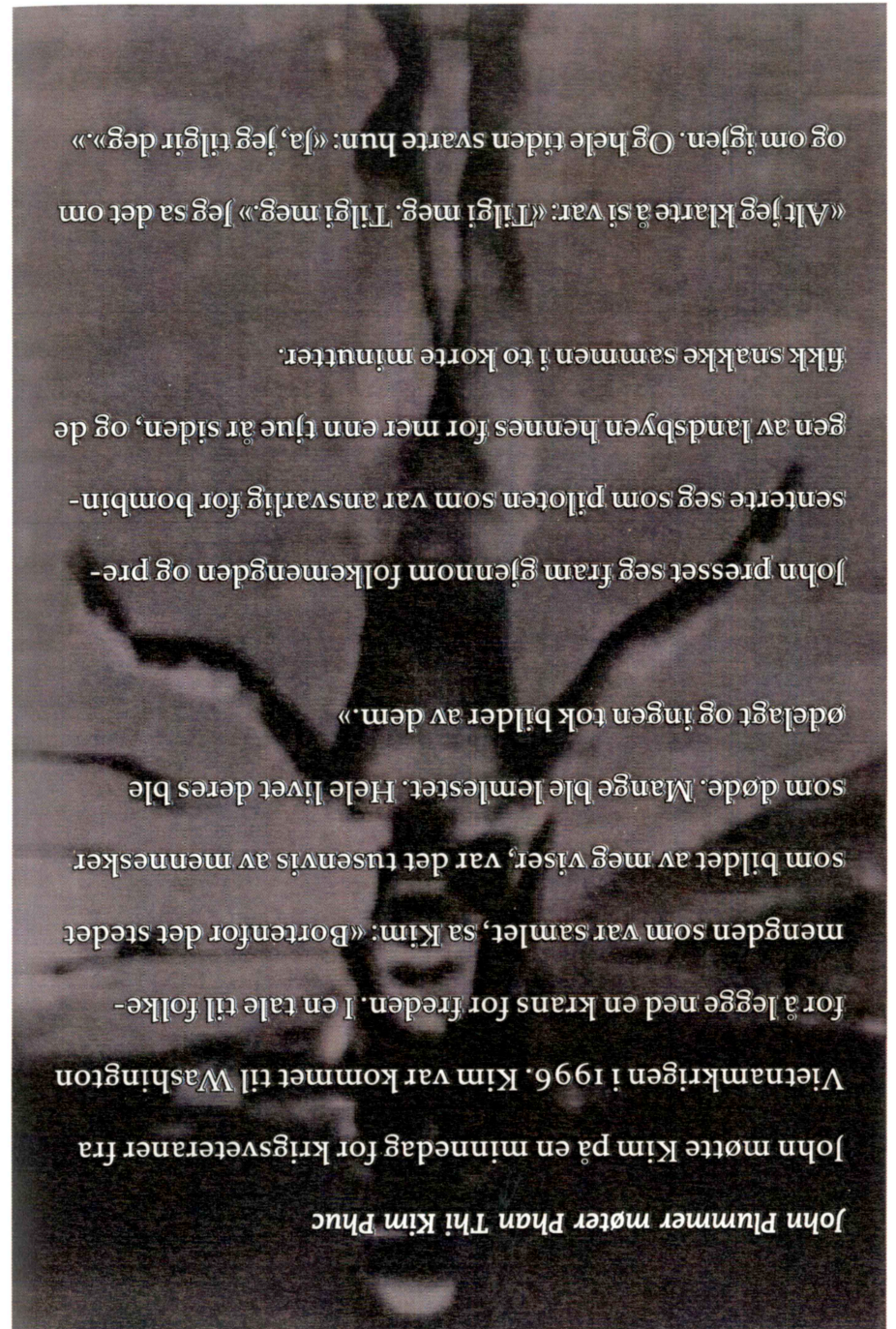
“Elektra”, “De Utvalgte når climax”, “Down - einer Volksbevegung”, “Spor”, “Mistanken”, “Lé Café”, “Kalde øyne”, “Wilde/wilde”, “Silkematt”, “Euratom”

TAKK TIL

Are Larsen, Bjørn Jansen/SO, Cultura Sparebank, Brugata 3A, Ole Petter Foss, Palace of Pleasure, Salvatore, Climax, Camilla Wærenskiold, Torkil E. Nielsen, Joacim Hamou, Malco Oliveros, Bjørn Bolstad Skjelbred, Birgit Schou, Jon Fosse, Ulf Bjørklid, Marika Kolbenstvedt, Norges Forskningsråds Etikkprogram v/ Tom Eide og Per Sandberg, Bjarne Larsen, Ola Fløttum, Kjell Olav Jørgensen, Kai Mikalsen, Jon Platou Selvig, Karim Sayed, Maya Bøckman, Petter Sammerud, Fredrik Hannestad, Oscar Skulstad, Per Christian Veberg, Annikki Wahlöö, Camilla Ud Meer, Randi & Ragnar Wormdahl, Camilla Tokvam, Bing & Co., Nelly Ebbesen, Christian Teigen, Marius Lilleslått, Silje Steinsvik, Regine Hamsun, Lene Grenager, Kjetil Davidsen, Mario, André Fjortoft, Ensemble 2000, Audun Strype, T.Ø.I., D.Å.T., Øystein Davidsen, Thale Rommetveit, Casper Evensen, Eva Cecilie Richardsen, Black Box Teater, Teater Laika, Nils Boberg, Svanhild Dvergsdal, Anders Wittusen, Jørn Skaug, Sigmund Holtskog, Stian Torstensen, Ulla Broch, Charlotte Scram Hoel, Harald Fetveit, Grenland Friteater, Tomi Päiväläinen, Metti Nordin, Lorraine Hayles, Homa Hasan, Nina Ossavy, Verdensteateret, Saila Hyttinen, Eirik Raude, Jim Åsegg, Håkon Lindbäck, Motherboard, Anders Elsås, Runa Fønne, Marianne Ulricksen, Ingebjørg Torgersen, Espen Græsdal, Jon Akason, Tine Busk, Peter Szilvay, Johanna Szilvay, Caroline Roka, Norsk Dramatikkfestival, Ragnhild på Trafo, Anna L. Dal Pra, Igor Meyer, Black Box Teater, DTS, Tom Sandberg, Eirik Bøe, Erling Dokk Holm, Norsk Form, Lone Hersted, Cathe Sjøblom, Tone Gellein, Finn Skjoldbjærg, Anne Hansen, Tine Carlsen, Gritt Ulldal Jessen, Bendik Thies Leirdal, Martin Kraft, Stein & Inger Davidsen, Anne Holtan, Gerd Christiansen, Matti Grossman, Niels Fonseca, Stig Henrik Hoff, Torgeir Stensrud, Bård Torgersen, Martin Lundberg, Vivi Andersen, Siri Forberg, Ullern Bydel, Nora Guttormsgaard, Per Kristian Johnsen, Bjørn Olav Johannessen, Thure Erik Lund, Vibeke Thoresen, Per Amund Riseng, Kampen Verksted, Hausmania, Alternativ til Vold, Norsk Dobbermannklubb, venner og familier ...

Vi takker også for støtte vi har mottatt fra:

EU, Norsk Kulturråd, Norsk Kassetavgiftsfond/Fond for lyd og bilde, Det Norske Komponistfond, Norsk Musikkfond, Oslo Kommune, Nordiska Kulturfonden, Stockholms kommun, Teater og dans i Norden, Det Danske Teaterråd, Fond for Utøvende Kunstnere, Svensk-Norske samarbeidsfonden

BANG-BANG CLUB er en klubb for terapeutiske eksperimenter. Et møtested for materialisering av sinnstilstander. Ved medlemskap i Bang-Bang Club tilbys du en lekegrind for utfordring av ensomheten.

BANG-BANG CLUB var en gruppe sør-afrikanske fotografer som eksponerte apartheidregimets brutallitet. Som kontinuerlige vitner til menneskelig tragedie ble de drevet av dilemmaet; "Når skal man slutte å reflektere virkeligheten, og i stedet gripe inn i den?"

BANG-BANG CLUB er en forestilling inspirert av den svenske antologien *FRYS - vellykket nedfrysning av herr Moro*. Dokumentarstoff blandes med fiksjon, film og teater. Den lille private historien spilles i den store globale.

Medvirkende

Idé og Regi: Kari Holtan

Skuespillere: Torbjørn Davidsen, Marius Kolbenstvedt, Randi Kommetveit, John Birger Worn Dahl, Vilde Davidsen Wahl

Tekst: De Utvalgte, Eugène Ionesco, Flu Harberg/Dongery
Video/Scenografi: Boya Bøckman, Kari Holtan

Musikk: Tre Øre

Lys: Boya Bøckman

Tekstkonsulent: Anne Holtan

Produsent: De Utvalgte

Produksjonsmedarbeider: Pia Maria Roll

(every sister is a star)

Støttet av Norsk Kulturfond og Fond for Lyd og Bilde.

*“Ingenting er avskyelig, alt er avskyelig.
Ingenting er komisk. Alt er komisk,
alt er virkelig, umulig, mulig, umulig,
begripelig, ubegripelig. Alt er tungt,
alt er lett . . .”*
